

VRIJE school Gouda

FERNAO DE MAGELHAES

toneelstuk over de eerste reis om de wereld

TONEELSTUK VOOR KLAS 7

door Ferrie van der Wijk

Rollen

afkorting

/ Verteller 1 *Bron*
 / Verteller 2 *Goris*
 / Verteller 3 *Hilde*
 / Verteller 4 *Frankje*
 Fernão de Magalhaes *Thijs/Matthijs*
 Enrique *Joselie* zijn maleise slaaf

V1
 V2
 V3
 V4
 M
 E

Kapiteins:

- Juan de Cartagena *Niels*
 - Gaspar Quesada *Arnoud*
 - Luis de Mendosa *Brendan*
 João Serrão *Joost*

Schip
 San Antonio
 Conception
 Victoria
 Santiago

J.de C
 G. Q
 L-de M
 J.S.

Andere officiers

- Sebastian del Cano *Joris Jan*
 - Alvaro Mesquita *Nersel*
 Alvaro Buéandas *Ward*
 Duarte Barbosa *Deederik*
 Gonzalo Gomez *Frankje*

Stuurman van de Trinidad
 Wapenmeester

S.del C
 A.M.
 S
 D.B.
 G.G.

Matrozen

/ Pigafetta *Femmijsje*
 / Hendrik Callo *Vakerka*
 / Carlos Queri *Simone*
 Pedro Rodriguez *Sris*
 Julien Valdés *Jessica*
 Eduardo Altez *Douwe*
 / Antonio del Urte *Christiaan*
 Lucien Amanda *Frank*
 Miquel Garcia *Clarence*
 Javier Gonzales *Inge*
 Alfredo Marquez *Goris*
 José Aguilar *Niel*
 - Juan de Eloriaga *Freek*

Schip
 Trinidad
 Trinidad
 "
 "
 "
 Conception
 "
 "
 Victoria
 "
 "
 San Antonio

P
 ma
 mb
 mc
 md
 m1
 m2
 m3
 m1
 m2
 m3
 m4

Arts

Kok *Doménique* *Hilde*
 Koning Manuel van Portugal *Michel*
 Koning Carlos van Spanje *Deederik*
 Humabon, koning van de inboorlingen *Simon*
 Dienaar van Spaanse koning *Freek*
 Dienaar van Portugese koning *Doménique*
 Bibliotheekbeambte *Niel*
 Inboorlingen *Michel* *Nersel* *Niels* *Thijs/Matthijs* *Arnoud*

H

Mensen op de markt in Sevilla

- Ronselaar *Simon*
 - François *Matthijs/Thijs* *Freek*
 - Beatrijs (vrouw van Francois)
 - Catharina (vrouw van Antonio del Urte) *Jessica*
 - Een man *Michel*

Brendan *Douwe*

Fernão de Magelhaes

Toneelstuk over de eerste reis om de wereld

- 1 Verteller: In het jaar 1500 zijn de eerste ontdekkingsreizen achter de rug. Na lang zoeken en met veel moeite is de Kaap, de punt van Afrika, gerond en de zee weg naar Indië gevonden. Nu varen de Portugezen met grote schepen naar Indië. Schepen met veel kanonnen en soldaten aan boord. Hun doel is de hele kust, van Afrika tot diep in Indië, in bezit te nemen voor de koning van Portugal.
- 2 Als hij 24 jaar oud is, gaat Fernão de Magelhaes als soldaat mee op zo'n Portugese vloot. Tien jaar lang doet hij in Indië trouwe dienst voor zijn koning en zijn vaderland. Als hij na die 10 jaar in Lissabon terugkeert, is hij een ervaren soldaat, zeevaarder en handelaar en kenner van vreemde landen en volken geworden.

Scène 1

M. Kijk nu toch eens mijn trouwe Enrique. Wat is het hier veranderd. Het lijkt wel of iedereen hier plotseling rijk is geworden. Deze prachtige huizen stonden hier 10 jaar geleden nog niet.....
Nu begrijp ik waar al het geld voor de Indische specerijen blijft. Waarvoor ik en alle andere sobresalientes en matrozen zo hard gewerkt hebben, ja zelfs ons leven gewaagd hebben. Hier! De mensen die hier gebleven zijn zijn er rijk van geworden. En wat heb ik er zelf aan over gehouden? Littertekens en een bruin gebrande huid. Oh ja, en jou natuurlijk, mijn trouwe slaaf.

Matroos: (m¹)
Bent U Fernão de Magelhaes?

M.
Ja,

Matroos: (m¹)
Een brief voor u.

M:
Alsjeblieft (fooi)

M:
Van mijn vriend Francisco

E:
Die niet terugkwam van de Molukken?
Wat schrijft hij?

M:
(leest de brief voor)
Mijn beste Fernão,

Jij bent weer in ons vaderland en ik nog steeds in Indië, maar niet meer als soldaat of matroos.

Niet meer als dienaar van koning Manuël of van mijn land, maar nu uit eigen vrije wil. En ik moet je zeggen het bevalt me uitstekend. Zo goed dat ik je alleen maar kan aanraden hier ook naar toe te komen. Ik zal je vertellen hoe dit alles gekomen is:

Het schip waarover ik het bevel voerde, leed schipbreuk. Door de bewoners van dit eiland werden we heel vriendelijk ontvangen en verzorgd. We moesten natuurlijk een tijdje op het eiland blijven. Je hebt niet 123 een ander schip, maar het leven op het eiland beviel ons zo goed dat we besloten niet terug te gaan. Waarom vechten en je leven wagen en hard werken in de hitte of de kou voor de koning en de andere rijken in Lissabon? Ik verkies dit leven, dit heerlijke klimaat, deze rustige vriendelijke mensen. Ik heb zelfs een vrouw onder hen gevonden van wie ik houd. Mijn beste Fernao. Ik kan je alleen aanraden hierheen te komen. En als je dat doet.: Deze eilanden liggen zó oostelijk dat je waarschijnlijk beter naar het westen kunt varen om hier te komen.

E:

Naar het westen? Hoe kan dat? Wat bedoelt jij?

M:

De aarde is rond Enrique! Dat had ik je toch al eens verteld? (neemt een sinaasappel) Kijk, als hier Portugal ligt, dan ligt hier Indië en daar Malakka waar jij vandaan komt. Tot nu toe zijn we altijd zo gevaren, maar waarom zou het niet zo kunnen?

Er is iemand die dat al eens geprobeerd heeft. Columbus heette hij. Hij stuitte echter op een groot land. Daar zou je dus omheen moeten varen.

E:

Wilt u doen wat uw vriend zegt?

M:

Nee. Ik denk het niet. Mijn koning zal mij vast een goed loon geven voor alles wat ik voor Portugal heb gedaan. Kom mee, we gaan naar Koning Manuël.

Scène 2

In het koninklijk paleis in Lissabon.

Dienaar:

Heer Koning, kapitein Fernão de Magelhaes.

Koning:

Laat hem binnen (m. binnen, buiging)

Sta op. Ik heb over u gehoord. Wat brengt u hier?

M:

Mijn heer de koning neme het mij niet kwalijk dat ik hem een verzoek kom doen. Ik kom u vragen om een goed loon en een goede stand, passend bij alles wat ik voor Portugal en voor u gedaan heb:

koning:

Als dat uw verzoek is moet ik u teleurstellen. Er zijn er zoveel die beweren veel voor Portugal gedaan te hebben.

M:
Maar koning, tien jaar heb ik u trouw gediend in Indië. Op de schepen,
in de oorlog en in de handel. Nooit heb ik iets voor mezelf verdiend.....

koning:
Zwijg! U kunt gaan.

M:
Nog één ding dan koning: heeft u er bezwaar tegen als ik aan een andere
koning, aan een ander land mijn diensten ga aanbieden.

koning:
Volstrekt niet. Het laat mij koud.

M:
Vaarwel dan heer koning!

Verteller:
3 Woedend is Magelhaes op zijn koning. Is dat de dank voor zijn trouwe
dienst! Toch verlaat hij Portugal niet meteen. Als oud-kapitein heeft
hij toegang tot de koninklijke bibliotheek. Iedere dag is hij daar te
vinden. Verzonken boven logboeken en kaarten-

Scène 3

In de bibliotheek

M:
Kijk Enrique! Eindelijk gevonden! Een kaart van het nieuwe land in het
westen.

E:
Is dat het land wat Columbus ontdekte?

M:
Ja. Columbus dacht dat het Indië was, maar hij vergiste zich, maar als je
nog verder vaart moet je in Indië komen.

E:
Maar hoe kun je verder? Kun je ergens om het land varen?

M:
Dat zou ik ook wel eens willen weten. Het kan vast wel. Kom Enrique, zoeken.
Naar meer kaarten van dit gebied.
(zoeken)

E:
Meester! Hier!.

M:
Ja. Een kaart van hetzelfde gebied. En kijk eens daar. Wat zie je daar?

E:
Het lijkt wel een kanaal dwars door het land.

M:

Een doorgang!. Een doorgang door Amerika van de Atlantische Oceaan naar de Stille Oceaan. Daar moeten we langs als we via het westen naar Indië willen. Kom mee Enrique. We weten genoeg. Koning Manuël wilde ons niet meer. We gaan naar Spanje om onze diensten aan te bieden aan koning Karel. We moeten alleen nog heel precies en zonder dat iemand het ziet die kaart natekenen.

(Hou jij die man hier even weg)

E:

(tegen een beambte)

Kunt u voor mij het logboek van Columbus even opzoeken?

Verteller:

4 Samen met zijn slaaf Enrique verlaat Magelhaes nu zijn vaderland.

Scène 4:

E:

Meester, denkt u dat de koning van Spanje u wel schepen zal geven om uw plan uit te voeren?

M:

Ik weet het niet Enrique, maar bij mijn eigen koning heb ik geen enkele kans. En als ik tegen de koning van Spanje zeg dat ik de specerijeilanden voor hem kan ontdekken en in bezit nemen en dat ik een kortere weg weet, dan maak ik een goede kans

Verteller:

7 Bij de Spaanse koning heeft Magelhaes inderdaad meer geluk. Hij wil graag mee profiteren van de rijkdommen van het Oosten. En de weg om Afrika is in handen van Portugal. Magelhaes krijgt toestemming om zijn plan ten uitvoer te brengen. Vijf oude schepen krijgt hij, die meteen van onder tot boven worden opgeknapt. Maar dit is niet het enige wat er gebeuren moet. Er moet een bemanning aangeworven worden.

Scène 5

Sevilla

Ronselaar: (tromgeroffel!)

Beste mensen. Hoort mij aan.

Alle mannen die dapper genoeg zijn om een lange zeereis naar verre onbekende landen te durven maken, hebben nu de kans om veel te verdienen. IN de haven worden vijf schepen klaar gemaakt voor een lange reis naar de specerij eilanden. Iedereen die daar naar toe gaat, komt er als een rijk man vandaan. Grijp uw kans en ga mee met de reis van Magelan. Hier kunt u tekenen.

François:

Hoor je dat Beatrice? Dit is onze kans om geld te verdienen. Zal ik aanmonsteren?

Beatrijs:

Laten we eerst nog even luisteren.

Een man:

Ik heb gehoord dat er iets bijzonders met die reis is. Dat die niet langs de gewone weg gaat.

Ronselaar:

Ha meneer, ik hoor dat u er al veel van weet. Ja, dat klopt. De admiraal weet een kortere weg. Niet om Afrika heen, waar de Portugezen de macht hebben, maar via het westen.

De man:

Maar dan kom je in Amerika! Dat weten we toch sinds de reis van Columbus?

Ronselaar:

Precies. En Magellan, onze admiraal heeft een kaart waarop een doorgang door Amerika getekend staat.

François:

Zal ik?

Beatrijs:

Nee hoor. Als ze niet eens weten waar ze langs komen, vind ik het veel te eng. Stel je voor dat je niet terugkomt.

François:

Maar schatje, "Wie niet waagt die niet wint". Moeten we dan altijd arm blijven?

Beatrijs:

Liever arm dan zonder jou. Kom mee.

Catharina:

Hoor je dat Antonio. Dat is wat voor jou. Krijgen we het eindelijk eens wat ruimer. Kom op, waar wacht je nog op? Aan-monsteren.

Antonio:

Maar Catharina. Ik heb nog nooit gevaren.

Catharina:

Hij wil aanmonsteren.

Ronselaar:

Heel verstandig meneer. Wat is Uw naam?

Antonio:

Antonio del Urte.

Hendrik:

Zullen we met die reis meegaan? We hebben tot nu toe altijd weten te ontkomen, maar als we gepakt worden, draaien we toch mooi de bak in. Een paar jaartjes weg kan geen kwaad.

Carlos:

Je hebt gelijk. En zo komen we eens eerlijk aan ons geld.

Hendrik en Carlos:

Hendrik Callo en Carlos Queri

Pigafetta:

Ik wil al jaren graag met een ontdekkingsreis mee. Dit is mijn kans om de wereld te ontdekken. Eindelijk zal ik een echt interessante dingen in mijn dagboek kunnen schrijven.

- 4 Verteller: Zoals deze jonge Italiaan, Pigafetta, zijn er heel weinig. De meeste bemanningsleden gaan mee om geld te verdienen of omdat ze het raadzaam achten een tijd Spanje te verlaten, Maar de schepen opkalfateren en bemanning aanwerven is niet het enige wat er gedaan moet worden. De schepen moeten beladen worden. Met de grootste zorg stelt Magelhaes de bevrachtingslijsten op. Wat eten 256 mensen op 1 dag? En hoe lang gaat de reis duren.

Scène 6Bevracting

(Er worden allerlei soorten voedsel aan boord gedragen)

Verteller:

- 1 En niet alleen moet er voor de bemanning gezorgd worden. Ook de schepen hebben het een en ander nodig.
- 2 De vloot zeilt niet alleen uit om de nieuwe zeeweg naar Indië te vinden. Men moet ook met ruimen, afgeladen vol met de rijkdommen van het oosten, terugkeren. Daartoe moet er veel ruilmateriaal meegenomen worden. Magelhaes weet al uit ervaring welke artikelen bij de natuervolken veel waarde hebben: Spiegels en klokjes.
- 3 Maar ook voor het geval het minder vreedzaam toe zal gaan, moeten de schepen goed zijn uitgerust. Meer dan 60 kanonnen, kogels uit staal en steen, tonnen lood om er nog meer te gieten, 1000 lansen, 200 pieken, 200 schilden, helmen, borstkurassen. Dit alles gaat mee om ook op de strijd voorbereid te zijn.

M:

Het beladen van de schepen zit er bijna op., Enrique. We kunnen bijna vertrekken. Daar komen de kapiteins van de schepen. Ik zal je aan ze voorstellen.

Heren kapiteins, dit is mijn slaaf Enrique, afkomstig van Malakka.

Kapitein Juan de Cartagena kapitein van de San Antonio, het grootse schip,
Kapitein Gaspar Quesada. kapitein van de Conception
Kapitein Louis Mendoza, kapitein van de Victoria.

M:

Zelf heb ik de Trinidad gekozen. Dat zal dus het vlaggeschip zijn. Mijn vriend João Serrao is kapitein van het kleinste schip, de Santiago.

E:

Wat kijken de kapiteins u hooghartig aan. Het lijkt of ze u niet willen gehoorzamen.

M:

Dat is ook een beetje zo. Ik heb geruchten gehoord dat ze een opdracht van de koning van Portugal hebben om mij in de gaten te houden en als ze het nodig is, zelfs mij uit mijn macht te ontzetten. Verder zijn ze natuurlijk heel jaloers op mij: "Een overloper uit Portugal die nu over Spaanse kapiteins de baas is!". Maar ik zal ze vanaf het begin duidelijk maken dat er maar één de baas is: Ik.

Kom Enrique. We gaan voor het laatst alle schepen controleren.
Over 3 dagen is het vertrek.

(Gesprek tussen de drie kapiteins)

J. de C:

De admiraal heeft de reis goed voorbereid.

G.Q:

Ja, alleen had hij ons wel eens wat meer mogen inlichten over zijn geheime vaarroute. Het lijkt wel of hij er niemand iets over verteld heeft.

L. de M:

Hij zegt dat hij het geheim wil houden omdat hij bang is dat iemand anders hem voor zal zijn. Laten we hopen dat hij ons wel zijn kaarten laat zien als we eenmaal varen.

J. de C:

Hij zal wel moeten. Wij zijn kapiteins. Hij moet met ons overleggen.

G.Q:

We moeten hem goed in de gaten houden, die Portugees. Als hij ook maar iets ten nadele van de Spaanse kroon doet, moeten we ingrijpen.

L. de M:

Sst. Daar loopt hij.

Verteller:

1 Voor het vertrek maakt Magelhaes nog zijn testament. Alle bemanningsleden nemen afscheid van hun familie. In de ochtendschemering van dinsdag 20 september 1519 worden de ankers gelicht. De zeilen fladderen in de wind. Het geschut dondert als afscheid aan het uit het gezicht verdwijnende land: de verste ontdekkingsreis in de geschiedenis der mensheid is begonnen

(terwijl je de 5 schepen ziet varen)

2 De reis verloopt voorspoedig. Op enige onenigheid met de kapiteins na

en een enkele periode van windstilte. Nog steeds bespreekt Magelhaes zijn plannen niet met de kapiteins. Als ze hem daar voorzichtig naar vragen, antwoordt hij zeer afwijzend.

Scène 7 (Aan boord van de Trinidad)

J. de C:

Admiraal, ik heb 4 weken geleden gevraagd waarom we zover naar het Zuiden voeren. We zijn daardoor in windstiltes geraakt en hebben kostbare weken verloren en nog wilt u niet luisteren.

M: Luisteren? Sinds wanneer moet een admiraal naar zijn kapiteins luisteren. U gedraagt zich alsof u de admiraal bent. Al 4 weken lang brengt u niet s avonds het afgesproken rapport en de afgesproken groet aan mij uit.

J. de C:

Dat is uw eigen schuld. Moet een admiraal die zo met zijn kapiteins om--- gaat nog langer gehoorzaamd worden?

M:

Wat? Dit is muiterij! Wapenmeester!

G.G.:

Present admiraal.

M:

Sluit hem in de boeien.
Gij zijt mijn gevangene!

J. de C:

Gaspar! Luis! Help mij tegen deze tiran.

L. de M:

Admiraal. Bezint u voordat u een Spaans edelman in de boeien slaat. Laat hem dan tenminste nog vijf rondlopen op een ander schip.

M:

Goed. Hij mag bij u op uw schip blijven met de restrictie dat u hem aan mij uitlevert zodra ik dat wens. Ik benoem mijn trouwe vriend en dienaar Alvaro Mesquita tot kapitein op de San Antonio-

Verteller:

OP 29 november meldt de man in het kraaiend de Braziliaanse kust.

"Land in zicht"

Brazilië is officieel Portugees gebied. Dus mag Magelhaes hier niet aan land gaan. Maar de Portugezen zijn hier nog nauwelijk geweest. Er zijn nog geen vestigingen. Onbezorgd kunnen de Spaanse schepen langs de betoverende eilanden glijden. terwijl de bemanning de geuren van het oerwoud diep in zich opsnuift. Ongehinderd kunnen ze voor anker gaan en naar het strand roeien. De inboorlingen zijn eerst nog wat wantrouwend, maar al gauw is het ijs gebroken.

Er komt een levendige ruilhandel op gang tot vreugde van beide partijen.
De bemanning komt weer helemaal op krachten. Met tegenzin gaan ze weer verder.

Scène 8 (Op de Trinidad 10 januari 1520)

M:
Enrique kijk. De kust wordt onderbroken. Kijk eens, dit moet de doorgang zijn.
We hebben hem gevonden.
Stuurman, stuur die doorgang in. Kijk eens hoe breed dit water is. Dit is niet
zomaar de uitmonding van een rivier. Hier varen we in en als we er weer uit
komen, zijn we in de Grote Oceaan en dan zeilen we naar de specerij-eilanden.

Mtroze, breng het volgende bevel aan de kapiteins over: De 3 kleine schepen
varen ter verkenning de doorgang op en melden na hoogstens 15 dagen hoe de
doorgang verder verloopt. De San Antonio en de Trinidad blijven voorlopig
hier om alles in kaart te brengen.

Na 15 dagen.

m:
Admiraal, zeilen aan de horizon, de schepen keren terug.

M:
Wapperen er wimpels en vlaggen aan de mast en de touwen?.

mC:
Ik kan het nog niet zien admiraal.

M:
Stuurman. Vaar ze tegemoet.

mC:
Ik zie geen wimpels admiraal. Daar komt kapitein Quesada om verslag uit te
brengen.

G.O.:
Admiraal. Slecht nieuws. Hoe verder we de doorgang opvoeren hoe smaller hij
werd. En wat erger is: het water werd zoet. Dit is geen doorgang. Het is de
monding van een grote rivier.

M: (zeer teleurgesteld, herstelt zich)
Dan gaan we snel verder zoeken. De monding kan niet ver meer zijn.
(Met alleen nog Enrique)

E:
Meester. Onze kaart klopt dus niet.

M:
Nee.

E:
Wat gaan we nu doen? Waarom vaart u verder?.

M:

Misschien heeft de maker van de kaart zich vergist en ligt de doorgang nog wat zuidelijker. Vanaf nu moet de kust goed onderzocht worden. Elke baai, iedere inham varen we op om de doorgang te zoeken. We moeten hem vinden. Het moet!

Scène 9

OP DE CONCEPTION

1 maand later.

M1:

Hoe ver moeten we eigenlijk nog naar het zuiden voordat we ~~zijn~~^{bij} die doorvaart komen?

M2:

Ik weet het ook niet. Ik had gedacht dat we er veel eerder zouden zijn. IK vind er niets meer aan. Waren we maar in Brazilië gebleven. Heerlijk warm. Altijd blauwe lucht. Vriendelijke, bruine mensen. Heerlijke vruchten. Een paradijs gewoon.

m3:

Ja. En kijk nu eens om je heen. Een kale lege kust. Nauwelijks begroeiing. En mensen hebben zich al lang niet meer laten zien. Alleen pinguïns en zeeleeuwen.

m1: Oh, Catharina, als je dit geweten had, zou je me nooit voor deze reis hebben aangemeld.

m1:

Het wordt ook al steeds kouder. Gelukkig is het februari. Dan wordt het dus gauw voorjaar.

m3:

maar Was het zo. We zijn op het zuidelijk halfrond. Niet de zomer, maar de winter staat hier voor de deur. En we varen steeds verder naar het zuiden. Steeds verder weg van de warmte dus,

m2:

Ik snap er niets meer van. Als je naar het zuiden vaart wordt het toch steeds warmer?

m3:

Nee man. Ja, op het noordelijk halfrond, maar hier niet! Zodra je de evenaar gepasseerd bent ga je weer weg van de warmte. Op de zuidpool is het net zo koud als op de noordpool!

m1:

Daar komt kapitein Quesada. Kapitein kunt u zeggen hoe ver we nog naar het zuiden moeten voor we bij de doorvaart zijn?

G. Q.

Ik wilde dat ik het wist mannen, maar de admiraal wil er niets over zeggen. Zelfs niet tegen zijn kapiteins.

m1:

Zou hij het zelf wel weten?
(Gelach)

1 maand later

Scène 10

OP DE TRINIDAD

(matrozen met wanten en warme jassen)

m.a.:

Wat een weer. Mijn handen vriezen er af. MOet je dit touw eens zien. Het lijkt wel een ijspilaar. En dit duurt nu al een week.

m.b.:

Ja, en we gaan nog steeds verder naar het zuiden. En de winter moet nog komen. De herfst is nog maar net begonnen.

m.a.:

De reis gaat naar warme landen, zeiden ze, toen ik aanmonsterde. Niemand sprak over deze ijzige koude. Dat hoeven we toch niet te nemen?

m-b-:

Sst. De admiraal.

M.:

... *Hendrik en Carlos* ga snel naar het voordek. Eén van die verduivelde windstoten heeft een mast versplinterd en de zeilen afgesceurd. Jullie hulp is nodig.

m.a.:

(mopperend)

Met bevroren handen zeilen naaien zeker!

m.b.:

Admiraal. Staat u mij toe dat ik u iets vraag. Hoe lang moeten we nog varen voordat we bij de doorgang zijn?. De hele bemanning is uitgeput en in deze kou kunnen we nauwelijks nog werken.

M:

Ach kom. Ik dacht dat Spaanse zeelieden niet voor een kleintje vervaard waren. We zijn de 40° Z.B. nog maar net gepasserd. Madrid ligt op dezelfde breedte.

E.: (matrozen weg)

Dan is het hier met zuidelijk halfrond toch kouder dan bij ons op het noordelijk halfrond zeker. Meester de mannen houden het echt niet lang meer vol.

M.:

(zucht) Ik weet het Enrique. Ik had gehoopt de doorgang eerder te vinden, maar iedere inham van de kust blijkt een baai of een riviermonding te zijn, en met al dat gezoek schieten we maar niet op.

E:

Meester waarom gaan we niet terug naar Brazilië om daar te overwinteren? Dan kunnen we het als het weer zomer wordt nog een keer proberen.

M:

Dat zou inderdaad het beste zijn Enrique. Dan zou de bemanning weer op krachten komen en we zouden de schepen kunnen onderhouden. Maar het kan tóch niet. Als ik nu het bevel tot terugkeer geef, beken ik tegenover de bemanning en vooral tegenover de kapiteins een fout. Ik laat aan iedereen zien dat ik me vergist heb. Terwijl ik altijd gedaan heb alsof ik zeker van mijn zaak was. Denk je dat ze me ook maar een minuut het leiderschap in handen laten dan? Nee, Enrique. Het is gebeurd met mijn reis dan. Ik moet nu doorgaan op mijn manier.

Stuurman, vaar deze baai in.

S.:

Roerganger, scherp stuurboord . Om die kaap heen.

M:

Kijk eens Enriuge. Dit is een mooie afgesloten baai. Hier liggen de schepen tenminste enigszins afgeschermd voor de wind. Als er op het land water en hout te vinden zijn, is dit een mooie plek om te overwinteren.

S:

Zeilen strijken. Ankers neer. Beveel de andere schepen ook voor anker te gaan.

Verteller:

Zo nam Magelhaes weer zonder ook maar met iemand te overleggen de beslissing dat de vloot hier zou overwinteren. Hij zag zich genoodzaakt om ook het dagelijks rantsoen van de bemanning nog te verminderen. Daardoor werd de ontevredenheid onder de bemanning nog groter. De kapiteins hadden al lang opgegeven Magelhaes om opheldering te vragen, maar zij zagen ook dat de bemanning steeds ontevredener werd.

Scène 11

OP DE VICTORIA

G.Q:

Het heeft nu lang genoeg geduurd mannen. Al veel te lang. De koning heeft ons als kapiteins opgedragen om in te grijpen als er iets niet goed zou gaan. Nu, dat moment is nu wel gekomen. De admiraal voert de schepen naar een regelrechte ondergang.

J. de C:

Het is zonneklaar dat hij maar wat opgeschept heeft over de doorgang die hij en hij alleen zou weten. Hij weet het helemaal niet. Waarom moeten we anders zo precies iedere baai doorzoeken? Waarom laat hij ons zijn kaarten niet zien?

G.Q:

Laten we niet langer wachten. We nemen de admiraal gevangen en zeilen terug naar Spanje. Zodat de schepen en bemanning tenminste niet ten onder gaan.

S. del Cano:

Weet wat je doet Gaspar. Dit is mitterij, wat jij voorstelt. Je weet toch welke straffen daar opstaan.

G.Q:

Ik ben meer gehoorzaamheid verschuldigd aan mijn koning dan aan de admiraal.

L.de M:

Laten we hem nog een kans geven.

J.de C:

We hebben hem al zoveel kansen gegeven. Hij vindt ons niet belangrijk genoeg om ook maar te luisteren naar wat wij te zeggen hebben.

L.de M:

Dan moeten we hem dwingen naar ons te luisteren. We moeten zorgen dat de meeste schepen aan onze kant staan. We hebben er al twee. Mijn schip, de *Victoria* en dat van Gaspar, de *Conception* Juan is door de koning als kapitein van de San Antonio aangewezen, het grootste en sterkste schip. De admiraal heeft Juan uit zijn ambt ontzet en zijn neef kapitein gemaakt. Laten we dat schip heroveren!

G.Q:

Dat is een goed idee. We roeien op een nacht geruisloos naar de San Antonio. Niemand die er in deze onbewoonde gebieden aan denkt een wacht uit te zetten. Voordat de kapitein en de bemanning goed en wel uit hun slaap zijn, zijn ze gevangen genomen.

S. de C:

Maar denk erom. Voorkom bloedvergieten.

(trapje af, roeien voor toneel langs)

L.de M:

Sst. Voorzichtig met die roeispaan
(op de San Antonio)

J.de C:

Hier slaapt de kapitein.
Kapitein Mesquita..... U bent onze gevangene.

A.M:

Gevangene? Wat is dit? Mouterij?

G.Q:

Stilte. Als er iets gevraagd moet worden doen wij dat wel. Als één van uw mannen iets vraagt, beveelt u hem dan alleen ons te gehoorzamen. Begrepen? Opstaan. Daar naar binnen.

J.de C:

Nu naar de bemanning. Laat mij dat maar afhandelen.

Juan de Eloriaga: (komt binnen)

Hé wat is dit hier. Wat doet u hier aan boord van de San Antonio?

G.Q:

Stil jij. Hier (hij steekt J. de E neer)

S. de C:

Gaspar! Je hebt hem gedood.

G-Q:

Ja, dat doe ik met tegenwerkers. Juan: alle Portugezen onder de bemanning nemen we ook gevangen.

J.de C:

En de anderen roepen we bijeen. Laat mij dat maar afhandelen.

J.de C: Mannen. Luister.

Jullie hebben allemaal wel gemerkt dat de admiraal ons gebracht heeft in gebieden waar we nauwelijks kunnen leven. Hij maakte ons en koning wijs dat hij een snelle weg naar de specerijeilanden wist. Wij zijn er nu achter dat daar niets van waar is. Om onze en jullie levens en de schepen te redden hebben wij de macht op de San Antonio overgenomen. Wij zullen zorgen dat jullie het beter krijgen. Sebastian del Cano is jullie nieuwe kapitein. Het eerste wat hij morgenochtend zal doen is de keukenmeester bevelen dat iedereen zijn oude rantsoen wijn en scheepsbe-

schuit weer krijgt.

(gejuich).

Leve Juan de Cartagena. Weg met Magelhaes. Weg met die Portugees.

Verteller:

3 Ondertussen slaapt iedereen op de andere schepen. laat en langzaam breekt in deze onherbergzame oorden ver naar het zuiden de winterse morgen aan. Roerloos liggen de 5 schepen daar in de ijzige, winderige baai. Niets verraadt dat er iets veranderd is, dat Magelhaes' betrouwbare vriend en alle Portugezen aan boord van de San Antonio in de boeien liggen. Iedere ochtend stuurt Magelhaes 2 matrozen met een roeiboot naar de wal om hout en water te halen en dit bij de schepen te brengen.

Scène 12

P:

Je moet wel vroeg op voor dit werk en het is wel ijsig koud.

m.a:

Niet zeuren Pigafetta. Je wilde zelf mee.

m.b:

Waarom wilde je dat eigenlijk?.

P:

Ik maak een verslag van deze hele reis en daarom wil ik zoveel mogelijk alles een keer zelf doen.

m.a:

Nou als je dit soort dingen beschrijft kan het een saai boekwerk worden. We zijn bij de San Antonio. Er hangen nog geen touwladders.

m.b:

Hé, luitwammesen aan boord. Help ons eens een handje.

m.a:

Wat is dat nou? Nog niemand!

Hé daar. 't is al lang ochtend. Of zijn jullie met een winterslaap begonnen?

S.de/C:

Vaar maar terug naar de Trinidad en zeg maar tegen de admiraal dat op dit schip geen bevelen van hem meer in ontvangst genomen worden, doch alleen nog van kapitein Gaspar Quesada.

m.a: Wat...wat nou? Terug naar ons schip.

m.b:

Maar....dit is muitelij!

m.a:

Nou heb je iets te schrijven, Pigafetta. Nu gaan er interessante dingen gebeuren.

P:

Man hou op. Ik denk niet eens maar aan schrijven

m. De admiraal We moeten de admiraal spreken.
Admiraal, op de San Antonio lieten ze ons weten dat ze geen bevelen meer van u in ontvangst nemen.

M:
Wat! (loopt naar voren)
De sluwe vossen. Ze hebben Mesquita vannacht overweldigd. Wat zouden ze nu willen?

m. 4:
Admiraal, er komt een sloep van de Conception hierheen.

M:
Laat de matrozen aan boord komen. Ze zullen wel een brief hebben. Laat ze daarna niet meer vertrekken. Als ze aan onze kant staan behouden ze hun vrijheid. Anders nemen we ze gevangen.

m. 1:
Admiraal. En brief van kapitein Quesada.

M:
(zondert zich af. naar publiek)

Smeekschrift

Aan de admiraal

Misschien hebt u al gemerkt dat wij vannacht de door u aangestelde kapitein van de San Antonio, uw vriend Mesquita, gevangen genomen hebben. Wij hebben ons daartoe genoodzaakt gezien door de slechte behandeling die wij als kapiteins van u krijgen. Nooit vraagt u ons, bekwame zeelieden met jarenlange ervaring, naar onze mening. Volstrekt buitengesloten zijn wij van alle plannen, kaarten en koers. Nu het zonder twijfel is dat de reis niet naar wens verloopt en ook de bemanning zijn vertrouwen gaat verliezen, moet daarin verandering aangebracht worden. Als u ons wat meer betreft in de beslissingen, zullen wij u met het grootste respect van dienst zijn.

kapitein Louis de Mendoza
" "Juan de Cartagena
" " Sebastian del Cano
" " Gaspar Quesada

E:
Ga op hun wensen in admiraal. Hun wensen zijn redelijk.

M:
Nooit. Als ik dat doe ben ik niet langer meer admiraal.
Wapenmeester! Duarte.

G.G:
Present Admiraal.

M:
Neem 5 matrozen mee. Roei met de sloep naar de Victoria. Zogenaamd op kapitein L. de M. een brief van mij te brengen. Jullie hebben dolken onder jullie kleding verborgen. Doe alles rustig aan. Probeer tijd te winnen, want terwijl jullie aan boord klimmen, zullen 30 zwaarbewapende mannen, o.l.v. Duarte B.

in de andere roeiboot ons schip verlaten en ook naar de Victoria roeien. Laat de kapitein rustig mijn brief lezen, waarin ik hem vraag voor een gesprek op de Trinidad te komen. Hij zal niet op mijn voorstel ingaan. Zodra hij dat zegt moet je hem doden. Maak dan meteen gebruik van de verwarring die ontstaat. Duarte jij komt op dit moment aan boord met je mannen. Je neemt meteen het bevel over. Jullie lichten de ankers, hijzen de zeilen en varen met de Victoria hier naar toe, zodat we met 3 schepen de baai afsluiten en de San Antonio en de Conception, mochten ze dat willen, niet kunnen ontsnappen.
Herhaal wat ik gezegd heb.

G.G.:

Herhaalt het eerste deel)

D.B.:

(herhaalt het tweede deel)

M.:

Goed, ga nu. Moge God jullie bijstaan.

Scène 13 Op de Victoria

(M.:

Kapitein er nadert een roeiboot met matrozen van de Trinidad.

L.de M.:

Ik zie het. Laat een touwladder neer.

G.G.: (Achter zijn matrozen)

Kapitein, ik breng u een brief van de admiraal. Hij heeft mij gevraagd uw antwoord in ontvangst te nemen en meteen mee terug te nemen.

L.de M.:

Aan Luis de Mendoza,
Kapitein van de Victoria

*Na wat er vannacht is gebeurd en naar aanleiding van de brief van kapitein Gaspar Quesada die ook door u ondertekend was, verzoek ik u om u vergezeld van uw stuurlieden voor een gesprek naar het vlaggeschip te begeven.
Haha, de admiraal denkt zeker dat ik vergeten ben hoe hij Juan de Cartagena plotseling gevangen nam. Nee, admiraal. Daar krijg je mij niet toe.

(Dodelijke dolkstoot)

(ook matrozen worden omvergeduwd. Langs het andere trapje komen Duarte Barbosa en zijn mannen)

D.B.:

Ankers lichten. Zeilen hijzen.

Koers richting de Trinidad. Wie zich verzet, pleegt muiterie en krijgt de straf die daarop staat.

Verteller:

1 Nu is de weegschaal plotseling weer doorgeslagen in het voordeel van Magelhaes. Nog geen uur later liggen alle muitende kapiteins in de boeien.
Nu staat M. voor een moeilijk probleem.

Nu staat M. voor een moeilijk probleem. Hoe moet hij de muiters straffen? Als hij alle muitende bemanningsleden zou straffen, zou hij een vijfde van de bemanning aan de ra's moeten opknopen, en zoveel mannen kan hij niet missen.

Hij besluit dus met enkele voorbeelden iedereen af te schrikken.

2 Kapitein Gaspar Quesada is de enige van de muiters die iemand doodde. Hij wordt berecht en krijgt de doodstraf. De enige gratie die hij krijgt is dat de executie niet door de strop maar door het zwaard zal worden voltrokken. De lichamen van G.Q en L.de M. worden overeenkomstig de gebruiken gevierendeeld, Ook J. de C. wordt berecht. Hij wordt ertoe veroordeeld achtergelaten te worden als de vloot verder gaat. Niemand heeft ooit nog iets van hem gehoord.

3 In augustus wil Magelhaes eindelijk weer eens verder. Hij stuurt zijn meest betrouwbare kapitein Serrão met de Santiago op verkenning uit. Er steekt echter een storm op en de Santiago vergaat tegen de rotsen. De meeste bemanningsleden worden gered, maar Magelhaes is zijn kleinste, handigste schip kwijt. Na nog twee lange maanden, op 18 oktober 1920, vertrekken de overgebleven 4 schepen eindelijk van Port San Julian. Nog één blik op de achterblijvers en even later op de vergane Santiago. Weer moeten ze alle baaien nauwkeurig doorzoeken.

Scène 14 OP DE TRINIDAD

E:

U maakt zich zorgen meester.

M:

Ja, Enrique. De San Antonio en de Conception zijn nu al 8 dagen weg. Ze zouden de binnenste baai doorzoeken en binnen 5 dagen terug zijn. Misschien heeft de storm die we gehad hebben hen in één zo'n smalle baai, waar bijna niet te manouvreren valt, op de rotsen geworpen.

E:

Dat zou vreselijk zijn.

M:

Ja, Dat zou betekenen dat we terug moeten. Met 4 schepen kunnen we nog wel verder, maar met 2 is het onmogelijk.

m^e:

Admiraal, vuursignalen aan stuurboord.

E:

Daar meester. Van de Conception of de San Antonio.

M:

Vuursignalen. Dat betekent waarschijnlijk dat de schepen vergaan zijn. De overlevenden roepen om hulp. Stuurman erop af.

Stuurman:

Ai ai kapitein. Roerganger: stuurboord.

M:

Dit betekent het einde van de reis. Mijn levensdoel. Het is mislukt.

mC:
Admiraal een zeil.

E:
Wat! Toch niet vergaan?

mC:
Nee , twee zeilen.

KANONGEBULDER

E:
Wat is dat? Ze schieten!

M:
Ze schieten? Wat zullen we nou krijgen?.

mC:
Admiraal, alle vlaggen aan boord van de schepen zijn gehesen. De kapiteins en de bemanningsleden staan te zwaaien.

E:
Wat is er in hemelsnaam aan de hand?

M:
Enrique Mannen! Dit kan maar één ding betekenen!
Maar laten we rustig afwachten wat ze te zeggen hebben.

E:
Kapitein Mesquita komt zelf hierheen,

M:
Laat de touwladder neer.
Alvaro, hebben jullie iets gevonden. Vertel.

A.M:
Victorie admiraal.
We werden door de storm steeds verder de baai ingedreven en waren al bang op de rotsen te pletter te slaan toen we zagen dat de baai niet dood liep maar via een engte in een volgende baai uitkwam. Ook deze baai wilden we door. Een volgende , nog een volgende. Admiraal, dit moet de doorgang zijn. Het water bleef onverminderd diep en onverminderd zout. Het kan dus geen rivier zijn.

M:
Eindelijk. Eindelijk.
Nu niet langer gedraald. Door de zeestraat. Op naar de Mar del Sur.
Op naar de specerij-eilanden. Wapenmeester. Laat alle schepen saluutschoten lossen voordat we op weg gaan.

(terwijl je 4 schepen door een smalle doorgang ziet gaan)

Verteller:
Daar gaan de 4 schepen het doolhof in. Het wordt geen plezierige doorvaart. Steeds moeten de schepen baaien doorzoeken om de goede weg te vinden. Ze moeten vlak langs gevaarlijke rotswanden varen. Het landschap om hen heen bestaat uit steile, kale rotsen. Geen enkel levend wezen is er te zien. Bijna geen planten.

- Na ongeveer een maand zoeken en langzaam vorderen, komen ze in een aangename streek met heuvels, weiden en bossen. Vlak voor een splitsing laat Magelhaes voor anker gaan en hij doet iets wat hij nooit heeft gedaan. Hij laat zijn kapiteins bij zich komen voor een scheepsraad.

Verteller:

- 4 Hij kan het nu doen, omdat zijn grootste onzekerheid, of er wel een doorgang was, verdwenen is.
Hij vraagt zijn kapiteins en stuurlieden of ze nu verder moeten gaan of terug. Moeten ze met 4 schepen, een vermoeide bemanning en zeer geslonken voorraden in de ruimen de oversteek over een volledig onbekende oceaan wel wagen? Voor Magelhaes zelf is het niet moeilijk: hij wil verder. De meeste kapiteins sluiten zich gewillig bij hem aan. Alleen de stuurman van de San Antonio wil terug gaan naar Spanje.
- 3 Als er besloten wordt toch verder te gaan, neemt deze stuurman tijdens een verkenningsstocht van de San Antonio de macht op dit schip over. Kapitein Alvaro Masquita wordt gevangen gezet en de muiters deserteren en aanvaarden de terugtocht naar Spanje.
Nu is Magelhaes zijn grootste schip met de meeste voorraden aan boord ook kwijt. Toch besluit hij verder te gaan. Op 28 november 1520 beginnen de 3 overgebleven schepen aan een reis over een oceaan, die nog nooit door een Europeaan is bevaren.

Scène 15

OP DE VICTORIA

's ochtends vroeg

m1.

Daar komt hij weer, de zon. Dit is al de 40e keer dat hij boven de horizon komt nadat we deze oceaan opgevaren zijn. De "vreedzame" heeft de admiraal deze oceaan genoemd. Een goede naam. Geen dag hebben we storm of zelfs maar harde wind gehad, iedere dag diezelfde strak blauwe zee. Waar je ook kijkt. Iedere dag die blauwe, onbewolkte lucht. En op de grens van die twee de horizon: één lange, scheffe lijn. Nergens onderbroken of verstoord. Alleen door de twee andere schepen.

m2.

Wat sta je daar met jezelf te praten *miguel?*

m1.

Ik bedenk me hoe ontzettend eentonig het leven aan boord is. Dagen, weken, maandenlang dezelfde kleine ruimte, waar we met zijn allen opzitten. Dezelfde zeilen, dezelfde mast, hetzelfde roer, dezelfde tafels, dezelfde gezichten van dezelfde mensen.

m2.

Dan heb je niet goed opgelet...

Het zijn niet steeds dezelfde gezichten. Heb je niet gezien dat de gezichten van de mannen steeds bleker worden endat de ogen steeds doffer worden en steeds dieper in hun kassen komen te liggen?.

m1.

Ja, hoe kan het anders. Al lang is het scheepsbesluit het enige voedsel wat we nog hebben, niet meer dan grauwgrijs vuil poeder met wormen en uitwerpselen van ratten.

Wat ben jij aan het doen *alfredo?*

m3.

Ik hak houtspaanders fijn tot zaagsel.

m²:

En wat doe je met het zaagsel?

m³:

Ik meng het door het scheepsbescuit. Anders krijg ik echt veel te weinig te eten.

m⁴:

Ik heb er weer een gevangen. Wie biedt er meer dan een halve gouden dukaat voor deze grote rat?

m³:

Hoe kan het toch dat jij die ratten steeds vangt? Ik heb het uren geprobeerd en nog niet één gevangen.

m²:

Ik geef je een halve gouden dukaat. Dat is goed betaald.

m⁴:

Nu vooruit.

m³:

Geef ons er ook wat van als je hem gebraden hebt. Dan krijg jij wat van mijn rantsoen scheepsbescuit.

m²:

Ha, met zaagsel zeker- Nee. Geef mij dit rattenvlees maar.

m¹:

Mannen, het is tijd voor ons dagelijkse rantsoen water.
(in de rij)

M⁴:

Het is dat we het wel moeten drinken omdat we anders sterven van de dorst, maar wat is dit water vies.

m³:

Wat wil je. Iedere dag wordt het bijna tot kookhitte verwarmd. 's Ochtends om deze tijd van de dag is het nog het koelst.

Scène 16 OPDE TRINIDAD

E:

Meester. We varen nu al 70 dagen op deze oceaan. De mannen zijn uitgeput. De voorraden zijn bijna op en eigenlijk al lang niet meer te eten. Wanneer bereiken wij de specerij-eilanden?!

M:

Volgens mijn berekeningen hadden we al lang bij Japan moeten zijn, Enrique. Ik denk dat we Japan voorbijgevaren zijn en dat we nu in China zullen komen.

m.c.:

Land in zicht.

(Iedereen strompelt naar de reling)

m.b:

Warempel- De horizon wordt onderbroken.

m.a:

Een eiland. Heerlijk. Eindelijk weer eens vaste grond onder de voeten.

m.b:

Vers water. Vruchten. Wild. We komen al dichterbij. Kun jij al bomen onderscheiden?

m.a:

Bomen? ER zijn helemaal geen bomen. Het lijkt wel.....
Er zijn helemaal geen bomen.

m.b:

(gedesillusioneerd)
Eén kale rots. Geen enkel teken van leven. Geen water, geen vers voedsel.

M:

Stuurman. Vaar maar verder. Terug op de oude koers.

m.b:

Oh, als we niet gauw land bereiken, sterf ik.

Scène 17 OP DE CONCEPTION

arts:

Weer een sterfgeval kapitein.

J.S:

Alvo?

arts:

Ja, zijn lijdensweg is kort geweest. Eergisteren nog vielen zijn eerste tanden uit. Meestal duurt het dan nog wel 2 weken, in plaats van 2 dagen.

J.S:

Hij is de derde in 4 dagen tijd.
We staan net op het punt om Eduardo aan zijn zeemansgraf over te geven.

J.S:

Mannen, we zijn hier bijelkaar om Eduardo Altez de laatste eer te geven.
Hij heeft tot het einde zijn plicht gedaan voor God, en zijn vaderland.
Is er iemand die nog iets wil zeggen?

m2:

Hij was mijn vriend. Vaarwel Eduardo. God hebbe je ziel.

J.S:

Eén twee drie. In Godsnaam.

arts:

De haaien laten lang op zich wachten deze keer. Meestal zwemmen ze al om het schip heen.

m3:

Land in zicht.

m.2:

Oh God, laat het niet weer zo 'n kale rots zijn.

J.S:

Wat doen ze daar op de Trinidad? Het lijkt wel of ze vlaggen hijsen en of ze allemaal staan te juichen.

arts:

Bomen. Ik zie bomen. Dan betekent dat we nu bij levend land komen.

J.S:

Hijs alle vlaggen. Vaar naar het land!

m3:

Er komen kleine bootjes naar de schepen. Er wonen dus mensen op het eiland. Ze komen dichterbij. Ze klauteren aan boord van de Trinidad.

m2:

Ze komen ook hier. Alle mensen, wat zijn die lui snel. Het lijken wel apen.

J.S:

Gegroet beste mensen, wat.... Hé wat doen jullie.

arts:

Ze verstaan u niet kapitein en ze nemen alles mee wat hen mooi lijkt. Daar gaan ze alweer.

J.S:

Maar, dit lijkt wel een overval.

arts:

Dat was het ook kapitein. Die inboorlingen zijn natuurlijk niet anders gewend dan dat ze alles uit de natuur meenemen wat ze kunnen gebruiken en andere mensen hebben ze misschien nog nooit gezien. Zeker niet zulke mensen als wij.

m2:

Daar komt een sloep van de Trinidad, kapitein.

mc:

De admiraal vraagt u om 10 mannen mee te geven die nog het sterkst zijn om de gestolen goederen terug te halen en nog wat extra's. Vooral vers water en groenten.

J.S:

Alphonso, Estevão, João, Gonzalo, Lucien, Antonio, Bewapen je en ga mee in de sloep.

Verteller:

1 De Spanjaarden verjagen de inboorlingen, die totaal onbekend zijn met de wapens van de Europeanen. De mannen van Magelhaes komen terug met vers water, vruchten, kippen en zelfs een paar varkens. Nu kan de genezing van de zieken beginnen. Toch sterven nog enkele bemanningsleden door ondervoeding, maar voor de anderen is het leed geleden. De schepen verlaten de "Dieve-eilanden", zoals Magelhaes ze noemt en gaan verderop bij een eiland voor anker. Eindelijk kan de bemanning van boord

Scène 18 AAN DE WAL

M:
Enrique, Julien, Hendrik, jullie blijven hier. De anderen gaan het land in om te verkennen en zo snel mogelijk terug te komen met vers water en vruchten.

(Al gauw komt er iemand met water)

m.c:
Hier is water. De anderen zullen wel snel terugkomen.

m.d:
Daar komen scheepjes aan.

M:
Inboorlingen. Enrique probeer erachter te komen wat ze willen. Houdt je wapens gereed.

E:
Meester, ze zwaaien met hun arm, ze laten allerlei dingen zien. Ze lijken goede bedoelingen te hebben.

M:
..... Haal wat spiegeltjes en zakmessen.
(De inboorlingen geven de Spanjaarden vruchten (bananen, sinaasappels, kokosnoten, enz.)

M:
Wat moeten we daar nu mee. Kun je dat eten. (neemt een hap) Bah.
(Een inboorling doet het voor)
Hmmm, heerlijk.
Hier Carlos..... daar zul je van opknappen.
(spiegeltjes... Inboorlingen zijn zeer verrast en blij-----ruilhandel

E:
Meester, ik ken af en toe een woord uit de taal van deze mensen.

M:
Wat zeg je Enrique, mijn beste?. Oh God, ik dank u. Weet je wat dat betekent? Dat we bijna in Indië zijn. Bijna in jouw vaderland. Dat betekent dat we bijna om de aarde heen zijn. Nog een paar dagen, hoogstens nog een paar weken, dan zijn we in Indië.
Dan laden we de schepen vol met specerijen en dan varen we naar Spanje. Op dat traject ken ik iedere zee, ieder land. Dat is kinderspel bij alles wat we gehad hebben.
En jij Enrique. Jou geef ik de vrijheid terug als we in jouw vaderland zijn

E:
Dank u wel meester.

M:
Je hebt me trouw gediend Enrique. Je hebt je vrijheid verdiend.

Verteller:

1 Binnen 10 dagen zijn alle zieken opgeknapt. De bemanning geniet van het land, wat een paradijs voor hen is, na zoveel ellende, honger en dorst.

Voor Magelhaes is echter het grootste geluk dat zijn doel eindelijk bereikt is.

2 Nu snel naar huis Magelhaes, waar je vrouw en je vrienden je opwachten.
4 Maar Magelhaes, als altijd nauwgezet en plichtsgetrouw wil eerst ervoor zorgen dat de eilanden die hij ontdekt heeft stevig in Spaanse handen zullen zijn en blijven.

Hij doet dit op een vreedzame wijze. Hij sluit vriendschap met een koning van een groot eiland en gebiedt de andere koningen om deze koning, als onderkoning van de Spaanse koning te gehoorzamen. Eén opperhoofd is er die dat niet wil.

Scène 19

M:

Beste koning Humabon. Laat mij u helpen om deze weerspannige vorst een lesje te geven.

H:

Neem dan ook 1000 van mijn mannen mee.

M:

Nee dat is niet nodig. Wij klaren het alleen wel.

J.S.:

Admiraal weet wat u doet. Waarom zou u onnodig zulke risico's lopen.

M:

Risico's? Ach João. Denk je niet dat één van onze soldaten met zijn harnas en goede wapens wel 100 van die bruine naaktlopers aan kan? Het is trouwens niet onnodig. We moeten een onvergetelijke indruk maken op deze inboorlingen, opdat ze trouwe onderdanen van de Spaanse koning worden.

We gaan morgen naar dat eiland met kleine boten. Er gaan 60 van de mannen met mij mee. De rest blijft in de boten. We zullen die koning eens een beetje respect bijbrengen.

(S. haalt de schouders op)

Scène 20 (de volgende morgen voor de kust van het eiland Mactan)

P:

Kijk eens wat een inboorlingen admiraal. Het zijn er zeker meer dan 1000.

E:

Admiraal. Zouden we toch niet beter de hulp van de mannen van koning Humabon kunnen vragen.

M:

Ach wat. Je zult zien hoe snel ze zo meteen voor ons wegvlugten. Schutters! Vuur! Laat ze merken dat we ze al kunnen doden op afstand.

E:

Admiraal, we raken ze niet. De afstand is te groot en we kunnen niet dichterbij het strand komen door al die koraalriffen.

M:

Dan gaan we ze zo te lijf- Uit de boten! Volg mij. Door het water.

E:

Admiraal, We komen nauwelijks verder tegen die regen van pijlen en speren en de inboorlingen worden steeds moediger omdat ze merken dat onze schutters niets kunnen uitrichten.

M:

Beveel ze dat ze moeten stoppen met schieten. Wij klaren het alleen wel. Voorwaarts mannen. Ah..

P:

De admiraal is getroffen. Een pijl doorboorde zijn voet!

E:

Gaat het meester?

M:

Ja, maar zo kunnen we niet verder gaan. Enrique geef het bevel tot terugtrekken.

E:

Langzaam terugtrekken.

P:

Langzaam, zei de admiraal.
Lafaards! Laat de admiraal niet in de steek.

E:

Kom terug lafaards. Allemaal even snel terugtrekken.

M:

Daar komen de inboorlingen. Redt jezelf mannen. Ik red me ook wel.
(Magelhaes krijgt een blaaspijp in het gezicht geslingerd. Hij doodt de aanvaller, maar verliest daarbij zijn lans. Hij wil zijn zwaard trekken maar dat lukt hem niet meer. De indios doorsteken hem en voeren zijn lichaam in triomf met zich mee).

Verteller:

- 1 Zo zinloos eindigt het leven van de man die de moeilijkste situaties had doorstaan om zijn doel te bereiken. Maar alleen het leven kan hem ont-
nomen worden. Niet meer de overwinning, niet meer de bovenmenselijke daad die hij heeft volbracht.
- 2 Intussen heeft deze fatale militaire actie, die de inboorlingen vrees en ontzag had moeten inboezemen, volslagen averechts gewerkt. De Europeanen zijn dus niet onoverwinnelijk en niet onsterfelijk. Het zijn geen goden, maar gewone sterfelijke mensen. Dit brengt ook koning Humabon tot andere gedachten.
De Spanjaarden willen nu zo snel mogelijk v^ettrekken. Voor het vertek nodigt de koning alle officiers uit voor een afscheidsmaal, waarop hij hen allen verraderlijk doodt. Zo sterven ook João Serrao en Duarte Barbosa.
De 3 schepen weten net op tijd te ontkomen.
- 3 De 115 overgebleven bemanningsleden kunnen echter de 3 schepen niet meer bemannen.
De Conception, het schip wat er op dat moment het slechts aan toe is, moet geofferd worden. Alles wat nog bruikbaar is, wordt op de andere schepen ge-
bracht. Dan wordt de brand erin gestoken. Nu zijn er van de 5 schepen nog 2 schepen over De Trinidad en de Victoria.

- 4 De vloot mist de admiraal. Wekenlang varen ze als blinden rond terwijl ze in een paar dagen naar de specerij-eilanden hadden kunnen varen. Ook de tucht, onder Magelhaes strak, vervalt. Magelhaes' opvolgers maken zich schuldig aan zeeroverij.
- 1 Eindelijk komen ze op de specerij-eilanden. Daar blijkt Serrão, Magelhaes' vriend, die zijn brief Magelhaes had gevraagd via het westen naar hem toe te komen, ook pas gestorven te zijn.
- 2 Op de specerij-eilanden worden ze vriendelijk ontvangen en al gauw zijn de ruimen van de schepen vol met de geurigste specerijen. Als ze eindelijk willen vertrekken voor het laatste deel van de reis naar Spanje terug, blijkt dat de Trinidad niet meer zeewaardig is. Nu moet de Victoria alleen naar Spanje terug.
- 3 Op 13 februari 1522 begint deze tocht. Kapitein is Sebastian del Cano, 1½ jaar gelden tegenstander van Magelhaes bij de miterij. Nu degene die Magelhaes doel af moet maken.

Scène 21

S. del C:
Wat stinkt het hier toch ontzettend. Kok, je moet rottende voorraden hebben.

Kok:
Ja kapitein, dat is zo. Ik moet u helaas zeggen dat alle vlees die we meegenomen hebben, bedorven is.

S. del C:
Hoe kan dat na twee weken varen al?

Kok:
Het is te weinig gezouten, kapitein. In de specerij-eilanden is van alles te krijgen, maar geen zout.

S. del C:
Goed, wat doen we ermee?

Kok:
Het moet overboord kapitein, voordat we vergaan van de stank.

S. del C:
Wat zeg je, moeten we alles aan de haaien geven?

Kok:
Er zit niets anders op kapitein.

Stuurman:
Kapitein, zo'n ramp is dat toch niet. We zijn nu niet meer op de Stille Oceaan. We kunnen overal aan land gaan. In Indië, in Afrika. De Portugezen hebben de hele kust in handen.

S. del C:
Precies. De Portugezen. En denk je dat die ons ook maar een klein beetje zullen helpen?
Ik heb op de specerij-eilanden gehoord dat koning Manuël het bevel gegeven heeft dat, mocht er ooit een schip van Magelhaes Indië bereiken, dat dit dan in geen geval terug mag keren in Spanje en dat de bemanning gevangen genomen moet worden.

S:

Maar kapitein, betekent dat dat we zonder één tussenlanding door moeten varen over de Indische Oceaan, om Kaap de Goede hoop heen, om Afrika heen naar Spanje?. Dat halen we nooit.

S.de/C:

Jawel. Dat halen we wel. Het moet. Maar we moeten wel de rantsoenen nu al verminderen.

Verteller:

4 En zo begint voor de tweede keer een gevecht tegen honger en dorst. Bij Kaap de Goede Hoop komt de "Victoria" in een vreselijke storm, die zelfs de grote mast doet afknappen. Zo goed mogelijk wordt alles gerepareerd en met de moed der wanhoop varen ze verder.

Scène 22Kok:

Mannen, tijd voor jullie dagelijkse maaltijd.

m.c:

Maaltijd noemt hij dat. Al maandelang eten we niets anders dan rijst. De enige variatie is dat we iedere week weer iets minder krijgen en dat het water, waarin het gekookt is, steeds brakker is.

m-d:

En weet je wat we in het schip vervoeren? Honderden kilo's van de fijnste specerijen. Genoeg om duizenden en nog eens duizenden maaltijden heerlijk te kruiden. Maar wij komen om van de honger om alles naar Europa te brengen. Als peperkorrels, kaneelblaadjes en muskaatnoten eetbaar waren, dan wist ik het wel.

m.c.:

Maar dan zouden we met lege handen in Sevilla aankomen.

m.d:

Beter met lege handen dan helemaal niet.

m.2:

Land in zicht.

S.d C:

Dat moeten de Kaap Verdische eilanden zijn. Een Portugese kolonie. Maar de voorraden zijn op. Er zijn al 32 mannen gestorven aan scheurbuik. We moeten wel aan land gaan. Hendrik, José Alfredo. Jullie gaan met de sloep aan land. Zeg dat we Spanjaarden zijn die terugkeren van een reis naar de Spaanse gebieden in Amerika en dat we door een storm hierheen gedreven zijn. Beschrijf onze toestand en vraag om hulp. Maar zweer dat je met geen enkel woord ook maar iets zult laten doorschemeren over het feit dat we het laatste restje van Magellans' vloot zijn.

3 matrozen: (m₁, m₃, m₄)
Wij zweren het kapitein.

S. de C: (man in kraaienest)

Houdt de haven goed in het oog. Als er iets mis gaat moeten we snel vertrekken.

Verteller:

2 Maar gelukkig gaat er niets mis. De Portugezen geloven het verhaal en 3 keer achtereen keert de sloep volgeladen met levensmiddelen terug.

Eindelijk hebben de mannen weer te eten. De sloep gaat nog één keer aan land om rijst en vruchten te halen.

Scène 23

P:
Wat blijft die sloep lang weg deze keer.

m. 4:
Ja, Ik ben nu 3 keer meegegaan aan land en we waren steeds veel sneller terug. Oh, ja Pigafetta. Dat wilde ik je nog zeggen. Jij hebt toch de dagen bijgehouden met je dagboek? Welke dag is het volgens jou?

P:
Woensdag.

m. 4:
Ja dat dachten wij allemaal ook, maar dat is mooi mis. Het is donderdag aan de wal.

P:
Weet je dat zeker? Dan kan niet!

m. 4:
Ik weet het zeker. Wij hebben het aan verschillende mensen gevraagd. Jij moet je vergist hebben.

P:
Maar ik heb iedere dag in mijn dagboek geschreven. Ik heb geen enkele dag overgeslagen.

m. 4:
Ach Pigafetta, misschien toen je ziek was, of toen je gewond was geraakt. Dat herinner je je al lang niet meer.

P:
Nee nee. Ik weet het zeker. Ik heb iedere dag in mijn dagboek geschreven. Wacht ik vraag de stuurman of hij voor mij in het logboek wil kijken welke dag het is. Dat is zeker iedere dag bijgehouden. Stuurman, wilt u voor mij in het logboek kijken welke dag het is?

Stuurman:
Ik heb er net in geschreven. Het is woensdag.

P:
Zie je nu wel.

m. 4:
(haalt de schouders op)
Ik begrijp er niets van.

P:
Ik ook niet. Ik zal thuis dit probleem eens voorleggen aan de geleerden-

S. de C:
(had onrustig heen en weer gelopen)
(tegen man in kraaijenest)
Komt de sloep nu nog niet terug?

m. 2:

Nee, kapitein. Maar ze zijn nu bezig soldaten en enterhaken aan boord van een schip te brengen. De zeilen van dat schip worden al gehesen.

S. de C:

Wat! Stuurman. Zeilen hijsen. Snel vertrekken. Ze willen proberen ons te kapen. We moeten weg zijn voordat ze de haven verlaten hebben

Stuurman:

Zeilenhijsen, Ankers lichten. Roerganger, scherp stuurboord.

S. de C:

Eén van de matrozen moet zijn mond voorbij gepraat hebben of toch wat specerijen tegen brandewijn geruild hebben. En nu zijn ze er achter gekomen dat wij een deel van Magelhaan's vloot zijn- Zet alle zeilen bij.

Verteller:

Maar nog is het schip niet thuis. Langzaam, halfvergaan sleept zich de Victoria met haar laatste krachten door de golven. Er zijn nog maar 18 mannen aan boord. Veel te weinig, want juist nu zijn veel sterke handen onmisbaar.

Scène 24

m. 2:

Kapitein, het schip gaatsteeds meer lekken. We zijn de hele dag lekken aan het dichten, maar het helpt niet. Als we één lekt gerepareerd hebben zijn er intussen nieuwe ontstaan, De scheepsplanen sluiten gewoon niet meer aan elkaar.

S. de C:

Goed, dan gaan we pompen. Ieder die even niets te doen heeft aan de pompen!

Stuurman:

Er is niemand die niets te doen heeft, kapitein. Er moet toch iemand aan het roerstaan. Er moet iemand in de keuken staan. De zeilen moeten gehesen worden, het kraaienest moet bezet zijn.

S. de C:

Dan moet iedereen 2 x zo hard werken en alle vrije tijd pompen.

Stuurman:

Kapitein, kunnen we niet beter wat van de lading overboord gooien. We hebben tonnen specerijen....

S. de C:

Wat! En dan met lege handen bij de koning aankomen? Niets daarvan. Pompen of verzuipen.

m. 4:

Land, Kaap Vincent in zicht. Het vaderland in zicht!

S. de C:

Spanje. We zijn er bijna. Nog hoogstens twee daen en twee nachten mannen. Dan kunnen jullie dagen achtereen slapen en uitrusten. Nog even volhouden

Verteller:

2 Nu het vaderland in zicht is, nu kunnen de mannen het nog wel 2 dagen en 2 nachten zonder slaap stellen.

1 Op 8 september 1522, bijna 3 jaar nadat de 5 schepen Spanje verlieten, komt de Victoria weer bij Spanje aan. Nu is Magelhaes' doel eindelijk helemaal bereikt: Eén schip heeft de aarde omzeild.

3 Iedereen in Spanje is verbaasd.

Al meer dan een jaar geleden was de San Antonio teruggekeerd. De gedeserteerde officiers hadden gezegd dat de rest van de vloot nooit terug zou keren. Krijgt Magelhaes nu toch de eer die hem toekomt? Worden de muiters

4 alsnog gestraft? Nee. Sebastian del Cano wordt gevierd als grote held. En omdat hij zelf aan de kant van de muiters had gestaan, beschuldigt hij Magelhaes en niet de muiters.

Scène 25

Koning:

Sebastian del Cano U bent de eerste die de reis om de aarde volbracht heeft. Ik verhef u hierbij tot de ridderstand en ken u een pensioen toe voor uw hele verdere leven van 500 goudgulden.

S.de C:

Ik dank u zeer Majesteit.

Koning :

Admiraal. ik zou het op prijs stellen het logboek, door Magellan en later door u bijgehouden in mijn bezit te krijgen. Kunt u daarvoor zorgen?

S.de C:

(schrikt) Nee! Dat kan niet! (herstelt zich)
Het spijt me Majesteit. Alle logboeken zijn in de strijd op de Filipijnen verloren gegaan. Ik kan u alleen het logboek geven van het deel van de reis na de Filipijnen.

Koning:

Dat vind ik erg jammer. Ik had graag alles van jullie reis willen weten. Nu ja, Jullie prestatie blijft er even groot om.
(iedereen af behalve Pigafetta)

Pigafetta:

Iedereen geeft nu del Cano alle eer. Alsof het zijn idee was. Alsof hij de vloot geleid heeft langs Amerika, door de doorgang en over de Stille Oceaan. Alsof hij de muiterij verijdeld heeft. En dat terwijl hij zelf één van de muiters was. Waarom krijgen de levenden altijd gelijk en de doden ongelijk? Nou, ja, laat anderen maar met de eer gaan strijken. Ik weet dat dit de reis van Magelhaes was!